

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Library of Technology

CzechELib: stav a výhled

Inforum 2014

martin.svoboda@techlib.cz

Praha, 28. 5. 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Obsah

- Co
- Proč
- Kde jsme
- Co dál

Shrnutí

- Národní centrum pro podporu informační infrastruktury VaV
- NTK má jistou zkušenost: od roku 2000 zajišťuje nákup EIZ v celostátním měřítku – počínaje národní licencí vydavatelství Springer za tehdejších 100.000 DM ročně a od té doby elektronické časopisy nejdůležitějších STM vydavatelů pro 70+ českých VŠ a ústavů.
- Dosavadní „soutěžní“ model podpory nákupu EIZ je dlouhá léta předmětem kritiky, proto NTK v rámci projektu OP LZZ dala zpracovat studii jako podklad pro diskusi o možném budoucím řešení.
- Studie poskytuje východiska a kontrolní otázky pro návrh.
- Rozhodnutí musí udělat komise jmenovaná MŠMT jako distributorem podpory, v níž budou zastoupeni všichni příjemci podpory.

Hřiště, na němž se hraje: svět

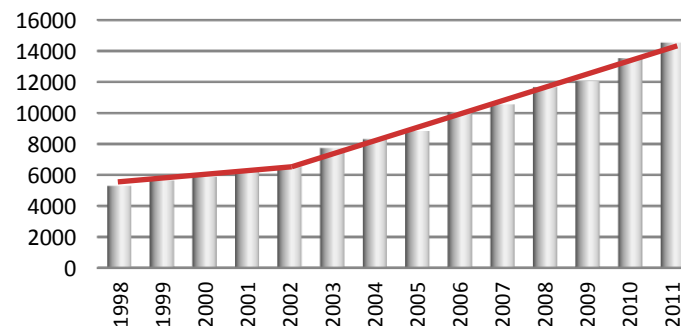
Mezinárodní průmysl vydávání vědeckých časopisů vypadá takto:

- Obrat 100 - 120 miliard Kč ročně.
- Vychází cca 23,000 recenzovaných (peer-reviewed) časopisů.
- V nich je publikováno kolem 1,4 milionu článků ročně.
- Asi 5-10 % je publikováno jako tzv. Gold Open Access.
- Více než 97 % časopisů z oblasti přírodních věd, techniky a medicíny je k dispozici online, pro humanitní a společenské vědy to je přes 90 %.
- Podle studie CIBER vynaložily britské univerzity v roce 2009 na nákup EIZ 2,6 miliardy Kč, v ČR to bylo v tomtéž roce 358 milionů Kč, tj. 14 %. Přesto se daří dosahovat srovnatelných cen za stažený článek.

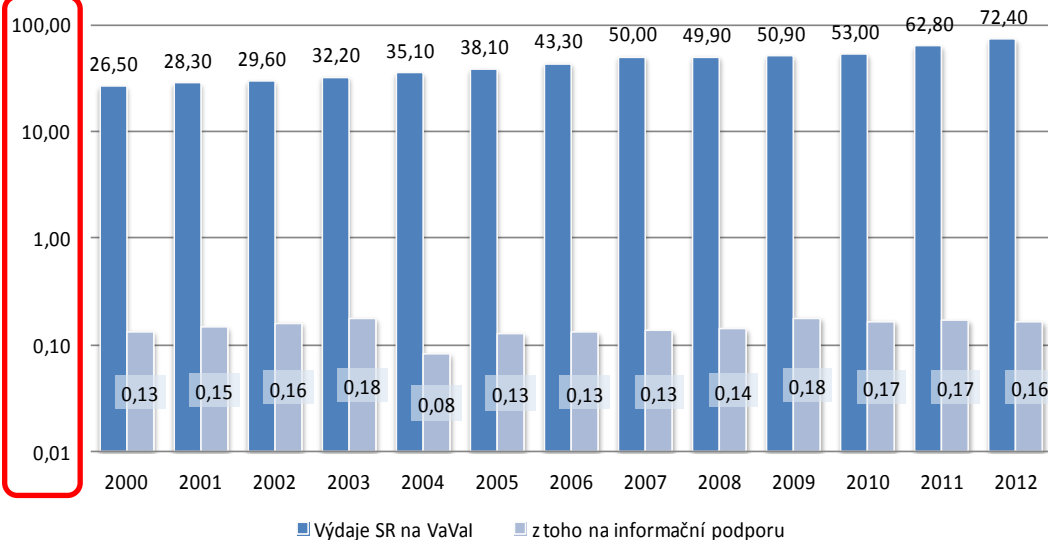
... a my (1)

- Masivní podpora informační infrastruktury (~130 mil. Kč/rok) od roku 1999
 ⇒ solidní portfolio elektronických informačních zdrojů.
- **Bez nich je dnešní výzkumný provoz v ČR nemyslitelný.**

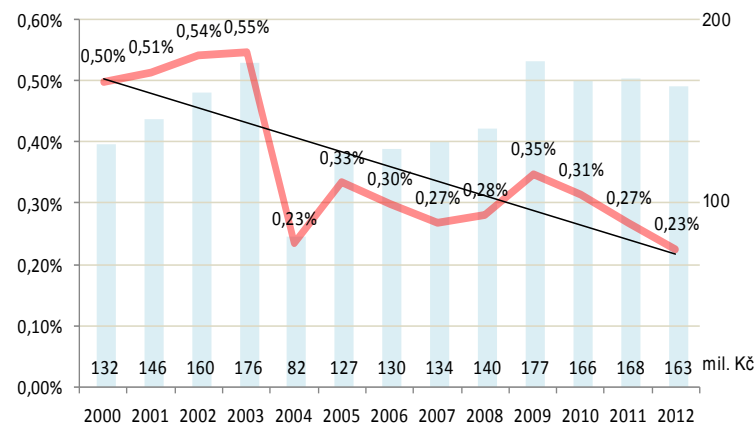
Články českých autorů v db Scopus

Výdaje SR na podporu VaVal 2000-2012 - mld. Kč

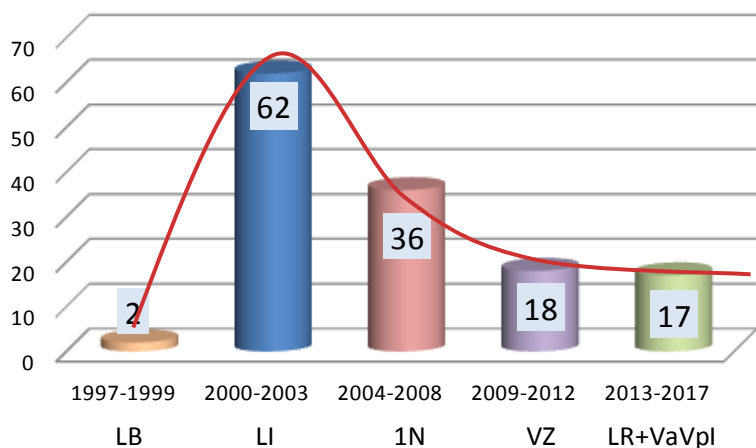

Výdaje na informační podporu a podíl z celkových výdajů na VaVal v letech 2000 až 2012

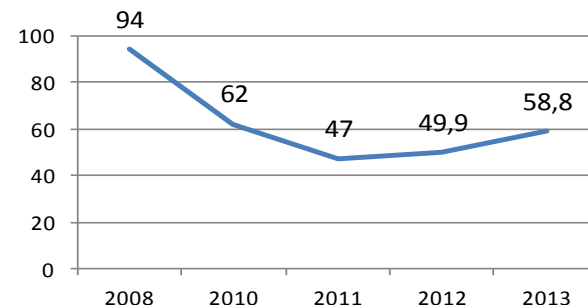

... a my (2)

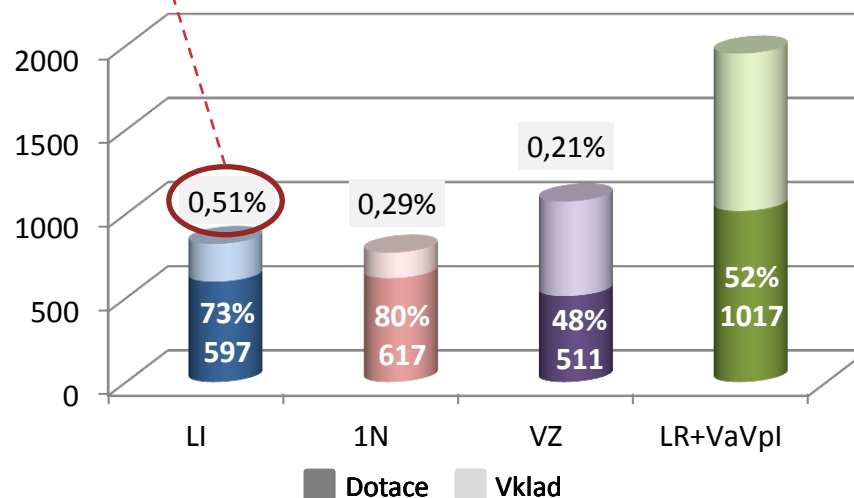
- „Soutěžní“ model ⇒ zvýšení efektivity, odstranění duplicit, koncentrace „konsorcií“
- 1997-99 - LB: **dva** projekty (+ další pro technickou infrastrukturu)
- 2000-03 - LI: **62**
- 2004-08 - 1N: **36**
- 2009-12 - VZ: **18**
- 2013-17 - LR: **9** (+ **8** OP VaVpl).

Průměrná cena za 1 stažený článek za konsorcia NTK

Výdaje na projekty 2000-2012 (mil. Kč)
podíl dotace na výdajích na VaVaI

... a my (3)

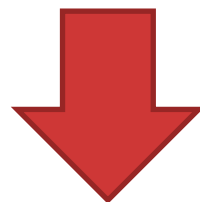
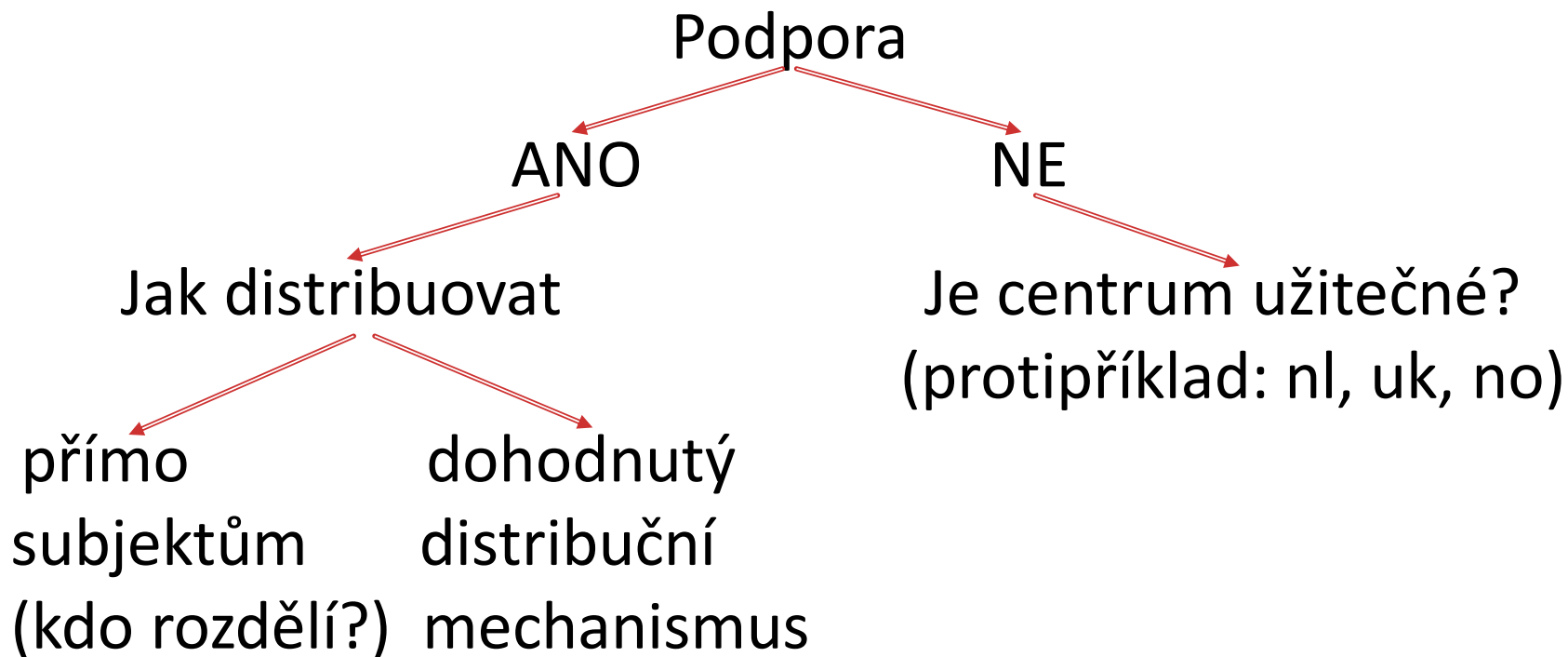
- Rozdvojení nástrojů podpory na Prahu (LR) a mimo Prahu (OPVaVpl) situaci zkomplikovalo.
- Komunita akademických knihovníků dlouhodobě poukazuje na neefektivitu „soutěžního“ modelu.
- Díky emeritní presidentce AKVŠ prof. Málek odůvodnil ve Stanovisku Rady pro výzkum, vývoj a inovace č. 270/A6-a ze dne 24. února 2012 zkrácení programu „Informace – základ výzkumu“ do roku 2017 takto: *Je třeba změnit stávající způsob podpory financování elektronických informačních zdrojů (EIZ) ze státního rozpočtu, inspirovat se modely úspěšnými v zahraničí, vytvořit koncepční model finanční podpory EIZ, jako základní nezbytné informační infrastruktury pro VaV, a od roku 2018 tento model zavést do praxe v ČR.*

Co tedy?

- Většina současných projektů v programech LR a OP VaVpl skončí v roce 2017
- Chce-li výzkumná komunita i nadále využívat podporu pro informační zabezpečení, je nutné *vytvořit koncepční model finanční podpory EIZ, jako základní nezbytné informační infrastruktury pro VaV, a od roku 2018 tento model zavést do praxe v ČR.*
- To znamená tak, aby v roce **2017** již mohly být sjednány nové smlouvy.

Rozhodování

O tom dále

Stav věcí (1)

- **prosinec 2012** – zpracována studie „Návrh Implementace jednotného systému plánování nákupu EIZ do ČR“ (pracovně CzechELib)
- **duben-červen 2013** – studie projednána s pracovní skupinou pro EIZ pro VaVal v rámci „Koncepce rozvoje knihoven“ a po úpravě analytické části odsouhlasena jako východisko pro další postup
- **říjen 2013** – studie presentována na KRE 2013 se závěrem: *Účastníci vítají iniciativu NTK a považují ji za přirozeného koordinátora těchto snah.*

KRE 2013

- Cílem konference KRE 2013 bylo získat názor zástupců akademické / výzkumné obce a exekutivních orgánů o potřebě národního systému nákupu elektronických informačních zdrojů.
- Závěrečný panel*) se shodl, že jde nejen o efektivní pořizování elektronických informačních zdrojů, ale o **system finanční podpory výzkumného provozu v celé jeho šíři**, nákupem zdrojů počínaje, přes podporu otevřeného přístupu k publikacím až po hodnocení kvality výzkumu.

---

*) Dvořák – MU, Hakenová – MŠMT, Hronová – RVVI, VŠE, Lhoták – KNAV, Machytková – AKVŠ, ČVUT, Pospíšil – RVŠ, VŠCHT, Rákosník – AV ČR, Svoboda – NTK

Neshody

AKVŠ

NTK

Řízení

Ne složité

„Správní rada“
Výkonná jednotka

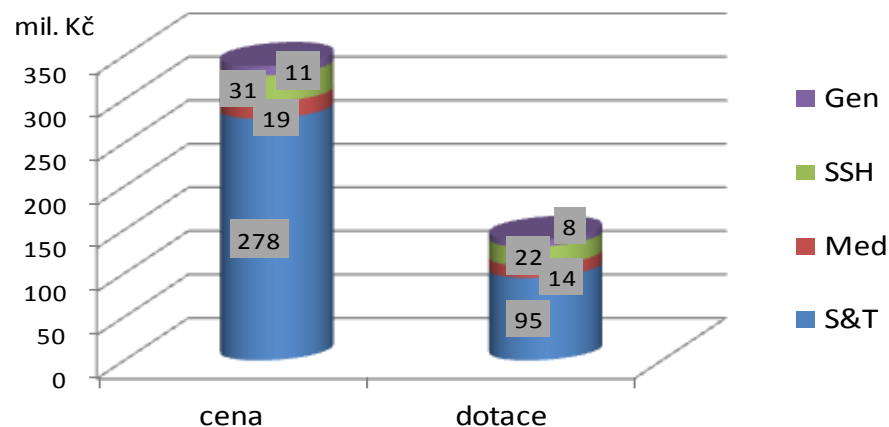
Expertní panel (1x za 3-4 roky)

Rozdělení
dotace

Transparentní a
spravedlivé

Dojednané

Realita rozložení cen a dotace v programu INFOZ

Stav věcí (2)

- **listopad 2013** – kritické stanovisko AKVŠ na BA 2013
- **leden 2014** – společné jednání komisí RVŠ Brno
- **duben 2014** – NTK zpracovala další rámcový návrh zřízení Národního centra pro elektronické informační zdroje CzechELib
- **květen 2014** – konsenzuální jednání AKVŠ – NTK
- **květen 2014** – sněm RVŠ

Zpráva ze sněmu Rady vysokých škol: návrh usnesení byl přijat, kladně byly hodnoceny výsledky schůzky s panem ředitelem NTK a konsensus na základních principech licenčního centra.

Prezentace je [dostupná](#)

Usnesení RVŠ

Rada vysokých škol podporuje vznik licenčního centra s tím, že

1. na elektronické informační zdroje (EIZ) bude vyčleněna adekvátní částka z prostředků státního rozpočtu na VaVal,
2. bude jasně definován okruh organizací, které budou tímto způsobem podporovány - zejména by mělo jít o akademickou sféru,
3. při výběru pořizovaných EIZ bude zajištěna ekonomická zpětná vazba jasně stanovenou povinnou spoluúčastí podpořených organizací.

Rada VŠ **vyzývá MŠMT k sestavení pracovní skupiny** zahrnující všechny zainteresované skupiny, která zpracuje konkrétní návrh licenčního centra.

Pracovní skupiny

- Pracovní skupinu „TOP“ by měl jmenovat ministr ŠMT
- Složení
  - zástupci příjemců
    - VŠ – navrhne RVŠ, KR
    - AV ČR – navrhne předsednictvo AV
    - jiné VO – navrhne kdo? AVO?
  - zástupci exekutivy: MŠMT, RVVI
  - + k dispozici právník a ekonom
- Pracovní skupinu „BOTTOM“ svolá NTK
- Složení
  - dosavadní PS pro EIZ pro VaV Koncepce knihoven
  - zástupci příjemců LR a OP VaVpl

Harmonogram

- 2018** – zajištěna kontinuita zdrojů dnes podpořených z LR resp. OP VaVpl
- 2017** – nejpozději na začátku roku musí Centrum být do té míry funkční, aby sjednalo potřebné smlouvy
- 2016** – v průběhu roku musí být Centrum právně, organizačně, finančně i personálně ustaveno a vybaveno
- 2015** – případná novela zákona 130/2002 Sb.?, zakládací/řídící dokumenty Centra
- 2014** – předložení návrhu a rozhodnutí MŠMT, schválení RVVI, vláda

Klíčové otázky fungování centra

- Financování
- Právní forma, zařazení centra
- Struktura, řízení

Děkuji za pozornost

martin.svoboda@techlib.cz

Sir Tim Berners-Lee

for Nobel prize !